

Anderslövs kyrka

Lunds stift

Fasad mot söder.

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

KRISTINA SIMONSSON, 2018-07-07

jais
arkitekter

Svenska kyrkan
LUNDS STIFT

Anderslövs kyrka

Anderslövs församling, Skytts kontrakt, Lunds stift, Anderslövs socken, Trelleborg
Anderslöv 52:2-husnr 1, Trelleborgs kommun, Skåne län, Skåne

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Från öster. Flygfoto: Pär-Martin Hedberg.

Anderslöv ligger på Söderslätt drygt en mil nordöst om Trelleborg. Slättbygden har Sveriges bästa åkerjord. I norra delen av slätten övergår marken i ett backlandskap. De goda förutsättningarna för odling gjorde området attraktivt redan under förhistorisk tid. Kring 1000-talet, efter befolkningsökning och förbättringar inom jordbruket, skedde en omfattande bybildning. Under 1100-talet bildades socknarna och flera romanska kyrkor byggdes i området, ibland ersatte de en träkyrka. På Söderslätt är socknarna små och kyrkorna ligger tätt.

Anderslöv fick tidigt betydelse genom att byn låg vid "Landsvägen". Byn hade på 1500-talet en gästgivargård då vägen mellan Ystad och Malmö blev en viktig förbindelse. I början av 1800-talet fanns i Anderslöv ett tjugotal gårdar samlade längs

ett nord-sydligt stråk söder om landsvägen och väster om kyrkan. De flesta gårdarna var fyrkantiga och kringbyggda. Kyrkogården var liten och hade en femkantig form. Byn var omgiven av odlingsmark indelad i en mängd smala tegar. Denna struktur behölls fram till enskiftet 1812 då landskapet omvandlades. Markerna dikades ut. Jorden sammanfördes i större enheter, byn splittrades och de flesta av gårdarna flyttades ut från bykärnan. Gårdarna ersattes av tätt liggande gatehus. Under 1800-talet utvecklades Anderslöv till en centralort. Skola, post, bank, apotek och mejeri byggdes i byn. När järnvägen med station i Anderslöv anlades i slutet av 1800-talet expanderade byn med mindre industrier och nya bostäder. Anderslöv har fortsatt växa under 1900- och 2000-talet med främst villaområden men också låga flerfamiljshus.

Idag bor cirka 2000 människor i samhället. Det finns service i form av bland annat skolor, bibliotek, gästgiveri och livsmedelsaffärer.

Kyrkan ligger söder om "Landsvägen" som går genom byn. Kyrkogården ligger högre än omgivningen och en trappa leder upp från Landsvägen.

Kyrkogården omges av bostadsbebyggelse på alla sidor. Väster och norr om kyrkan är det mestadels äldre gatehus från tiden efter enskiftet. Vägsträckningen på de två gatorna väster om kyrkan är troligen medeltida. Öster om kyrkan ligger nyare villor. Den gamla bytomten utgörs av området väster om kyrkan.

Kyrkobyggnaden

Eventuellt byggdes kyrkan på en gammal offer- och begravningsplats. På kyrkogården finns ännu en hög som troligen är en tidigare gravhög från järn eller bronsålder. Det finns också uppgifter om en numera utdikad källa som kan ha varit en offerkälla.

Kyrkan uppfördes under den stora kyrkobyggnadsperioden på 1100-talet som en romansk kyrka med typisk plan med långhus, lägre kor och halvrund absid i öster. Kyrkan hade likt romanska kyrkor norr- och sydportal och troligen högsittande rundbågiga fönster. Tornet har tillkommit i olika etapper under medeltiden, troligen 1200-talet och är helt ombyggt 1871 efter en brand. Anderslöv var annexkyrka till Grönby fram till 1921.

Under 1300-talet valvslogs kyrkan med kryssvalv och dessa målades på 1350-talet av den så kallade Snårestadsverkstaden.

Under medeltiden byggdes ett vapenhus som revs på 1800-talet framför sydportalen. Under 1500-talet gjordes någon ombyggnad av tornet.

Efter reformationen ändrades kyrkorummet. Reformationen i det danska Skåne började 1536. Protestantismen föredrog ett mer avskalat kyrkorum där altaret i koret

och predikstolen skulle vara i centrum. Under 1600-talet fick kyrkan predikstol, ny altaruppsats och antagligen bänkinredning. Ett romanskt fönster sattes igen i absiden när ny altartavla sattes upp. Kalkmålningarna målades över vid någon tidpunkt, sannolikt i samband med reformationen.

Med befolkningsökningen blev kyrkan för liten och en korsarm mot norr byggdes till 1767. Trots detta var kyrkan snart för liten igen. Befolkningen hade år 1840 ökat till 1500 personer. 1841 byggdes därför en korsarm även mot norr. Samtidigt ändrades fönstren till spetsbågiga och tornet fick spira. I absiden togs en spetsbågig dörr upp. Ritningarna utfördes av Theodor Edberg. Blytaket ersattes med koppar. Vapenhuset framför sydportalen revs.

Omkring 1866 revs tornets medeltida kryssvalv för att kunna bygga en orgelläktare. De rivna valvribborna vilade på konsoler utformade som människoansikten.

1869 slog blixten ner i kyrktornet. Kyrkklockorna och taket förstördes av branden. Taket ersattes tillfälligt av spåntak.

1871 byggdes den nuvarande spiran samtidigt som tornmurarna förhöjdes efter ritningar av byggmästare H A Möller. Det är osäkert hur mycket av tornet som nybyggdes. Tornets portal med ett vindfång tillkom. Vid detta tillfälle ändrades även de spetsbågiga fönstren till rundbågiga i hela kyrkan.

1891 skedde stora förändringar då flera äldre inventarier togs bort. Koret ändrades, fick terrazzogolv och helt ny inredning. Nytt altare, altarring, altaruppsats och skrank i nygotisk stil ritades av Henrik Sjöström. Triumfbågen bemålades med ett språkband och absiden målades blå med stjärnhimmel.

1904 byggdes en värmeanläggning mellan kor och södra korsarmen.

Fram till 1921 var Grönby moderförsamling och Anderslöv var annexkyrka då det blev tvärtom. Kyrkoherden flyttade 1921 från Grönby prästgård till Anderslöv.

1929 installerades elektriskt ljus i kyrkan.

1930 skedde en restaurering efter förslag av domkyrkoarkitekt Theodor Wåhlin. De medeltida kalkmålningarna knackades fram och restaurerades. Bänkarna byggdes om och gjordes bekvämare.

1937 byttes papptaket över långhus och korsarmar till tegeltak.

1951 togs orgelläktaren i väster i långhuset bort. En ny orgelläktare byggdes istället i södra korsarmen och ny orgel installeras efter förslag av domkyrkoarkitekt Eiler Græbe. Senare, vid okänd tidpunkt, har södra läktaren underbyggts med sakristia och biutrymmen.

1990 restaurerades tornets takstol och omläggning av takplåten på spiran.

2017 lades nytt golv av grå hyvlad kalksten i mittgångarna i långhus och korsarmar efter förslag av Barup & Edström arkitektkontor. Kalkstenen ersatte viktoriaplattor

och heltäckningsmatta. Två bänkrader togs bort längst bak i norra korsarmen.

Exteriör

Kyrkan består av långhus, smalare kor och en halvrund absid i öster och ett kvadratisk smalare torn med spira i väster. Till långhuset är tillbyggt korsarmar mot både norr och söder.

Långhus, kor och absid är romanska. Tornets nedre våning är medeltida men omgestaltat och ombyggt med spira och portal med förhall från 1871. Norra korsarmen är från 1767 och södra korsarmen från 1841.

Murarna är vitputsade och dekorerade med listverk, rundbågsfriser och trappgavlar. Fönsteröppningarna är stora och rundbågiga med gjutjärnsfönster från 1871. Taken är täckta av tegel förutom tornspiran och absiden som är täckta av plåt.

Fasad mot nordöst.

Koret, fasad mot norr, frilagd hörnkedja.

De romanska murarna är uppförda av gråsten, flinta, sandsten och kritsten av olika storlek. Huggna kvadrar finns i hörnkedjor vilka delvis frilagts från puts. Gavelröstena och fönsteromfattningar är murade av rött tegel. Murarna är stänkputsade och vitfärgade med slätputs kring fönsteromfattningarna. Murarnas ojämna struktur är synlig genom putsen. Kyrkan saknar markerad sockel men har delvis synliga grundstenar. Mot norra korsarmens västfasad är murat en stödbänk av betong. Kor, långhus och korsarmarnas murar avslutas vid takfoten med listverk av olika utseende. Både långhuset och koret har trappstegsgavlar i öster. Kyrkans trappgavlar är inte ursprungliga men kan vara ett gotiskt tillägg eller en senare gotisering av kyrkan. På korets östgavel finns en vittrad sandstensskulptur av ett manshuvud. Korsarmen mot söder från 1800-talet har en rundbågsfris på gaveln längs takfallet.

Ett pannrum, som sticker upp en halvmeter ovan mark, är tillbyggt mot södra korsarmens östra sida.

Tornet har en utkragande sockel och en slätputsad takfotsgesims i form av rundbågsfriser. Dubbla ljudöppningar inom en rundbåge finns i alla väderstreck i klockvåningen. Ovanför finns en utkragande list "ögonbryn". Ljudöppningarna har

svarta träluckor. Nedanför sitter parställda mindre rundbågiga öppningar i tre väderstreck.

Kyrkan har fyra ingångar. I tornet i väster, i norra och södra korsarmen och prästingång i öster i absiden. Huvudingången är i tornet i väster. Ett vindfång med portal byggdes 1871 väster om tornet. I den rundbågiga öppningen med två språng sitter en dubbeldörr med ett spröjsat överljusfönster. Norra korsarmen har också en rundbågig öppning med två språng med en dubbeldörr och spröjsat överljus i trä. Södra korsarmen har en spetsbågig omfattning med en raktäckt dubbeldörr, därovan en stenplatta och ovanför ett halvrunt gjutjärnsfönster. Absidingången sitter i en spetsbågig muröppning med en enkeldörr och blyspröjsat överljus. Dörrbladen av ek är med ramverk och fyllningar förutom absidingången som är klädd med liggande panel. Trappor leder till alla ingångar förutom i södra korsarmen.

Absid mot öster.

Ed ingång vid fönster. Fasad mot norr.

Fönstren sitter i stora rundbågiga slätputsade omfattningar med två språng. Gjutjärnsfönstren är spröjsade i rombiskt mönster. Över vissa fönster finns en spetsbågig tegelomfattning som frilagts från puts som visar att kyrkan hade spetsbågiga fönster under 30 år på 1800-talet. Solbänkarna är av svartmålad räfflad järn. Platsen för de tidigare norr- och sydportalerna där det nu finns fönster är markerade med oputsade stenar under fönsterbröstningarna.

Långhus, kor och korsarmar har sadeltak, absiden halvcirkelformat kägeltak och tornet spira. Torntaket har en fyrkantig bas och därovan en åttkantig spira krönt av ett kors. Sadeltaken är belagda med rött enkupigt falsat taktegel. Trappgavlarnas tinnar är täckta med taktegel. Tornspiran och absiden är täckta med falsad skivlagd gråmålad plåt. Avvattningen är av röda hängrännor och vita stuprör. Absiden saknar takavvattning.

Interiör

Ett litet vindfång finns före kyrkorummet. Golvet är belagt med så kallade viktoriaplattor, cementplattor, i svart och vitt med kantbård. Väggarna är putsade och målade ljusgula. Rummet får ljus från två mindre gjutjärnsfönster och portens överljus.

Kyrkorummet består av tornrum, långhus, kor samt korsarmar åt norr och söder. Läktare finns i båda korsarmarna.

Slutna bänkar står på ömse sidor om mittgången i tornrum, långhus och i båda korsarmarna. Bänkarna går ut till ytterväggarna. En spetsbågig öppning finns mellan tornrum och långhus. Väggarna är putsade och färgade ljusgula. En panel sitter på väggen upp till bänkhöjd. Golvet är belagt med hyvlad grå kalksten sedan 2017. Under bänkkvarteren ligger furubrädor.

Höga, lågt placerade, rundbågiga fönster ger ljus åt rummet. En röd målad linje omger fönsteröppningarna. Predikstolen och en flygel står i sydöst och dopfunten och en ljusbärare i nordöst i långhuset.

Långhuset mot koret i öster.

Tornrummet har platt tak, långhuset är välvat med två kryssribbvalv och koret med ett. Gördel och sköldbågar är spetsbågiga med följdskift. Valven vilar på trespråkiga pilastrar med kragband. Ribborna i långhuset har rektangulärt tvärsnitt i ovankant som övergår i treklöverformat profiltegel i nederkant.

Valven är putsade och kalkmålade med bland annat bladrankor. Målningarna tillskrivs

den så kallade Snårestadsgruppen och är daterade till omkring 1350. De återupptäcktes 1930 och restaurerades av H. Erlandsson.

Över triumfbågen ses Kristus som världsdomaren tronande på en regnbåge. Från hans mun utgår en lilja åt ena hållet och ett svärd åt andra hållet. Vid hans ena sida knäböjer Maria. På hans andra sida syns svagt ärkeängeln Mikael som väger själarna medan en demon försöker få vågen att slå fel.

Korvalvet mot öster. Jesu himlafärd, änglar och knäböjande lärjungar.

Triumfbågen mellan kor och långhus är rundbågig och smal. Koret är upphöjt med två steg. Golvet är belagt med terrazzoplattor i rött, svart och vitt med stjärnmönster. Koret är välvt med ett bemålat kryssribbvalv. Målningarna skildrar olika bibliska berättelser om Jesu liv. I den västra valvkappan är målat de tre vise männen och änglar. I den östra valvkappan skildras Jesus himlafärd med knäböjande lärjungar nedanför. Valvkapporna är fyllda med ett myller av detaljer och figurerna är omgivna av ornamentik.

Altaruppsatsen innanför altarringen upptar koret. Ett nygotiskt skrank med dörrar på ömse sidor om altaruppsatsen avskärmar absiden. Den är välvd med ett hjälmvalv synligt från långhuset. Även absidvalvet är målat med Kristus som världsdomaren men målningen är fragmentarisk och skadad av senare lagningar. Valvet är troligen primärt, uppfört samtidigt med absiden. På golvet ligger linoleum. I öster finns den spetsbågiga prästingången.

Södra korsarmen är välvt med ett vitputsat tunnvalv medan norra korsarmen har ett platt tak med en välvd kant intill väggarna. Båda korsarmarna har läktare som bärs av marmorerade pelare med bas och kapital. De täta läktarbarriärerna är indelad med marmorerade ramverk och fyllningar som senare har förhöjts med räcke av metall. Södra orgelläktaren byggdes 1951 medan den norra troligen är från 1800-talet. Orgelläktaren i söder är underbyggd med sakristia, pentry och kontor. Vindfång med trappor till läktarna finns i båda korsarmarna. Dörrarna i kyrkan är av ramverk och marmorerade fyllningar.

En brant trätrappa i tornrummet leder till tornets övre våningar med putsade väggar, brädgolv och kraftiga takbjälkar. I klockvåningen står klockbocken av furubjälkar med två klockor. Dubbla ljudöppningar finns i alla väderstreck. Vinden över långhuset nås från tornets första våning. Valven är isolerade med lösull. Taklaget, från förmodligen 1800-talet, består av sparrar, hanband, stödben. Takteglet ligger på ett underlag av stickspån. Kor- och absidvinden är inte besökt.

Långhuset mot väster.

Korsarmen i norr.

Inredning och inventarier

Altaret av ek i nygotisk stil från 1891 är ritat av Henrik Sjöström. Rektangulärt altare med sidor med ramverk och fyllningar. Ramverket har treklöverformade avslutningar. I altarets ovankant finns en rad med utskurna trianglar.

Altaruppsatsen i nygotisk stil från 1891 är ritat av Henrik Sjöström. Av ek med detaljer i förgyllning. Rektangulär med ett högre mittparti med gavelmotiv krönt av en snidad lilja. Mittpartiet flankeras av fialer, småtorn, liksom sidopartierna. Krucifixet hänger i mitten och omges av reliefer med kalk och ax, symboler för nattvardens vin och bröd.

Dopfunten från 1890-talet är gjuten av cement. Den runda cuppan är dekorerad med bland annat bågar och akantusblad och målad i flera färger. Skaftet är cylindriskt, foten är fyrkantig.

Predikstolen från omkring 1630 är av rikt snidad ek och tillskrivs Jacob Kremberg av A. Göransson. Renoverad flera gånger och kompletterad med nya delar. Predikstolen har varit polykromt bemålad men är avlutad och nu bara delvis målad. Den firsidiga korgen har markerade hörn med skulpturer av evangelisterna. Spegelarna på sidorna har snidade reliefer med motiv från Jesus liv som födelse, korsfästelse, uppståndelse och himmelsfärden. Tidigare delar till predikstolen som överstycke till dörr och en snidad spegelrelief hänger på väggen i kyrkan.

Altarupsats och korvalv.

Predikstol.

Dopfund

Altarringen av ek i nygotisk stil från 1891 är ritad av Henrik Sjöström. Planen är femkantig. Räcket är genombrutet av treklöverformade arkadbågar och kolonnetter med kapitäl. Överliggare och knäfall är klädda med röd sammet.

Bänkinredningen är sluten, tillkom troligen på 1860-talet men byggdes om 1930 för att göras bekvämare efter ritningar av Theodor Wåhlin. Dörrarna och ryggstöden består av ramverk och fyllningar. Gavlarna är släta. En profilerad överliggare binder samman dörrar och gavlar. Bänkarna är målade i gråbeige med mörkare marmorerade fyllningar i gavlar, dörrar och framstycke.

Orgel 1 är byggd 1951 av O Hammarberg, Göteborg. Fasaden är ritad av domkyrkoarkitekt Eiler Græbe. Orgeln står på läktaren i södra korsarmen.

Orgel 2 är en digitalorgel av märket Renaissance by Allen. Orgeln står inbyggd bland bänkarna i norra korsarmen.

Klockorna av malm är båda gjutna 1869 av O.L. Lindahls gjuteri i Öslöv. Klockorna pryds av inskriptioner och den ena även av växtbård.

Kyrkogården

Historia

Eventuellt är kyrkan byggd intill en gravkulle från förhistorisk tid. På kyrkogården finns en gravhög från brons- eller järnålder.

Den äldsta delen av kyrkogården närmast kyrkan etablerades under medeltiden. Medeltida kyrkogårdar anses allmänt ha varit inhägnade, betade ängar, som även fungerade för profana ändamål. Gravarna utformades ofta som små kullar med träkors. Under andra hälften av 1800-talet omgestaltades ett stort antal kyrkogårdar i Skåne då de fick stramare planlösningar med gångar och kvarter och omgärdade gravplatser.

Vid 1800-talets mitt var kyrkogården i Anderslöv ett litet femkantigt område runt kyrkan. På 1860-talet utökades med ett område mellan landsvägen och den gamla norra muren. 1898 utökades åt söder och kyrkogården fick en mera regelbunden form. Utvidgning åt söder har sedan fortsatt i etapper, den senaste på 1950-talet. 1989 invigdes en minneslund längst i söder. På 2000-talet anlades askgravplatser.

Beskrivning

Kyrkogården är vidsträckt i nord-sydlig riktning. Kyrkan ligger på en höjd intill gamla Landsvägen som går genom byn. Den norra delen av kyrkogården omges av en fogad gråstensmur i väster, norr och öster som delvis är en stödmur mot den lägre omgivningen. Muren är avtäckt med kalkstensskivor. En trappa leder upp från Landsvägen till kyrkogården. I övrigt omges den stora kyrkogården av en blandhäck. Gången från grinden i norr till kyrkan är belagd med betongsten och gatsten. Övriga gångar är täckta med singel. En central gång leder genom kyrkogården från kyrkans södra sida över gravkullen till en cirkelrund plats till minneslunden i söder. Den förhistoriska gravhögen är omformad och numera platt på toppen och planterad med en cirkelformad häck.

Gravarna är singelbelagda och omges av buxbomshäckar. Enstaka gravplatser har smidesräcke. De äldre högresta stenarna har bland annat form av obelisker och avbrutna kolonner i granit. Flera gravkar, en stenram med plantering, finns här. Det finns även äldre kalkstensvårdar. Lantbrukare är den vanligaste titeln. Många av de äldre gravstenarna är flyttade till lapidarium i ytterkanten av kyrkogården i öst och väst. Flertalet stenar på kyrkogården är lägre horisontella nyare stenar. Vintergröna buskar växer på gravplatserna samt en hängbjörk och en järnek. Återlämnade gravplatser har gjorts om till askgravplatser där stenplattor med namn ligger i gräset.

Längst i söder ligger den utvidgade delen från 1950-talet som är lägre belägen än den äldre kyrkogården. En stödmur av granit skiljer dem åt. I muren finns urnplatser. Denna del av kyrkogården är omgärdad av en avenbokshäck och en trädkrans av stora

lindar. Större delen är minneslund med gräsmatta och en trädunge med björk och bok. Den övriga delen är gravplatser placerade längs rygghäckar av avenbok och omgärdade av buxbom.

Från söder. Flygfoto: Pär-Martin Hedberg.

Byggnader på kyrkogården

Ett bårhus, ritat 1934, finns i sydvästra delen av kyrkogården. Fasaden är vitputsad och det branta sadeltaket är täckt med röda tegelpannor. Pannorna ligger i liv med gaveln. Strax utanför kyrkogårdsmuren finns tre mindre byggnader, för kyrkogårdspersonalen, förråd samt toalett. Husen är vitputsade med tegeltak.

Kulturhistorisk karaktärisering för Anderslövs kyrkoanläggning

Anderslöv har medeltida anor och har varit en centralort för omgivningen på grund av sitt läge vid landsvägen. Längs denna väg finns idag delvis kvar gatehus som byggdes efter enskiftet liksom längs gatorna väster om kyrkan med medeltida gatunät.

Kyrkogården är högt belägen och avgränsas av en stödmur av fogad gråsten. En förhistorisk ättehög ger kyrkogården nivåskillnad och historiska perspektiv. Kyrkogården har två olika karaktärer. Den karaktäriseras mestadels av sent 1800-

talsideal med omgärdning av buxbom och singeltäckta gravplatser på typiskt skånskt sätt. Men många av de äldre gravstenarna är flyttade till lapidarium. Kyrkogården har också en senare del som är grässådd med träd och präglas av senare begravnings seder med minneslund. De olika delarna är sammanbundna med en gemensam axel.

Kyrkan är ursprungligen en typisk romansk kyrka med långhus, kor och absid från 1100-talet vilka är bevarade. Kyrkan är tillbyggd med korsarmar under 17-1800-talet. De medeltida murarna är vitputsade med flera frilagda oputsade hörnkedjor av sten. Läget för de tidigare norr- och sydportalerna visas genom oputsad sten. Fönstren är rundbågiga gjutjärnsfönster från 1800-talet. Tornspiran är typisk för det sena 1800-talet då tornspirorna gjordes högre. Fram till mitten av 1800-talet fanns en förordning att inte bygga tornspiror något som då återigen tilläts, tack vare införandet av åskledare. Tornet och södra korsarmen fick på 1800-talet rundbågsfriser i historiserande medeltidsinspirerad stil.

Kyrkan är en blandning av romanskt murverk som är förändrat och tillbyggt med 1800-talskaraktär. Kyrkan avspeglar den stora befolkningsökningen under 1700-1800-talet i Anderslöv då den byggdes till. I murarna visas pedagogiskt olika skeden i kyrkans historia där bågar av nygotiska fönster från 1800-talet är frilagda och romanska igensatta portaler markeras och hörnkedjor är oputsade.

Spåntäckningen finns bevarad som undertak under takteglet, vilket har ett värde som exempel på en förr vanlig men idag mer sällsynt byggteknik.

Anderslöv var annexkyrka till Grönby och det är flera likheter mellan kyrkorna. I planform med de tillbyggda korsarmarna, med rundbågsfrisen, rundbågiga gjutjärnsfönster med rombisk delning och målade medeltidsvalv av Snårestadsverkstaden. Dock revs det medeltida koret i Grönby medan det är kvar i Anderslöv.

Kyrkorummet innehåller många olika tidsskikt. Rummet karaktäriseras av sina vackra målade medeltida valv, de slutna marmorerade bänkarna och ett kor med sammanhållen nygotisk inredning. Valvribbornas form som är både profilerad i nederdel och firsidig i ovankant är typisk för 1300-talet. På 1400-talet när valvslagning blev allmän i sockenkyrkorna har valven firsidiga ribbor hela vägen. Korvalvet är målat med detaljerade, berättande livfulla bilder om Jesu liv. Bilderna var de icke läskunnigas bibel. Målningarna är från mitten av 1300-talet och har mycket stort värde. Målningarna tillskrivs Snårestadsverkstaden som fått namn efter Snårestads kyrka som numera är riven. Bevarade målningar av gruppen finns i ytterligare sju kyrkor. Målningarna i koret i ljusa färger med figurer draperade i långa dräkter fyller ut varje tomrum, bilderna omges av mycket ornamentik. Bilden på triumfbågen i långhuset däremot har en annan stil med luft mellan figurerna och därför anses bilderna gjorda av olika målare.

Den nygotiska inredningen från 1891 har större värde i sin helhet än av enskilda delar. Det finns flera nygotiska inredningar av Henrik Sjöström bevarade i kyrkor, bland annat i Vadensjö kyrka.

Korets livligt mönstrade terrazzogolv är tidstypiskt nygotiskt och samstämmigt med korets inredning. Det är bra att det nylagda kalkstensgolvet i mittgångarna är hyvlat och inte blankslipat.

Livfull marmorering går igen på många ställen i kyrkan och håller samman interiören i bänkar, läktare och dörrar. Korsarmarna har en klassicistisk inredning.

Underbyggnaden av orgelläktaren är dock inte av samma kvalitet som övriga förändringar.

Bland inventarierna märks den rikt snidade predikstolen från 1630 som tillskrivs den kände Jacob Krembergs verkstad. Skulpturerna tillskrivs Kremberg själv medan de mer grovt skurna relieferna hans verkstad. Predikstolen tillhör Krembergs sena verk och speciellt är att han framställde personerna i sin egen ålder. De är magra, expressiva med markerade anletsdrag och bär detaljerat draperade klädedräkter. Dock är flera delar ersatta.

Att tänka på

- Kyrkan ligger delvis omgiven av äldre gatehus och med ett gatunät som i hög grad kan vara medeltida.
- Kyrkogården har karaktär av förra sekelskiftet. Kyrkogårdens gråstensmur, trädkrans och ätthög bidrar till kyrkogårdens värde.
- Kyrkan har romanska murar i långhus, kor och absid med senare tillbyggda korsarmar.
- Kyrkans interiör med de medeltida målade valven med bildmotiv från 1300-tal har mycket höga värden.
- Kyrkan har en predikstol från Jacob Krembergs verkstad.

Skydd m.m.

Kyrkan och kyrkogården skyddas som kyrkligt kulturminne enligt 4 kap kulturmiljölagen. Tillkommen före utgången av år 1939. Omfattas av tillståndsplikt 4 kap. 3§.

Anläggningen ligger inom av länsstyrelsen utsedd särskilt värdefull kulturmiljö Anderslöv samt inom kulturmiljöstråket Landsvägen Malmö-Ystad.

Kyrkotomten ligger inom reg. fornlämning Anderslöv 97:1 som utgör den ungefärliga bytomten enligt enskifteskartan. På kyrkogården finns reg. fornlämning Anderslöv 8:1

som är en gravhög från brons- eller järnålder. Högen är mycket omformad.
Fornlämningar skyddas enl. 2 kap. kulturmiljölagen.

Källor och litteratur

Skåne, Landskapets kyrkor, red. Markus Dahlberg, Riksantikvarieämbetet, 2015

Sockenkyrkorna – kulturarv och bebyggelsehistoria, Riksantikvarieämbetet, 2008

Skånska kyrkor, Skånes Hembygdsförbund årsbok 1997

Anderslövs kyrka, Underhållsplan, 2016-02-10, Barup & Edström Arkitektkontor

Anderslöv genom tiderna, Rune Hassby 1978

Helgedomar på Söderslätt II, Ernst Frostin, 1966

Jacob Kremberg och Lundaskolan, Anna Maria Göransson 1977

Skånes kyrkor 1050-1949, Claes Wahlöö, 2014

Det medeltida Skåne, Peter Carelli, 2007

<https://www.trelleborg.se/globalassets/files/samhallsbyggnadsforvaltningen/filer/plan/oversiktsplan/oversiktsplan-2028/ortsanalys-anderslov.pdf>

<http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram/oversiktliga-kommunbeskrivningar/Pages/Trelleborg.aspx>

<http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram/sarskilt-vardefulla-kulturmiljoer-i-skane/trelleborg/Pages/Anderslov.aspx>

Övriga uppgifter

Denna rapport om Anderslöv kyrka, Skytts kontrakt, har upprättats av:

Kristina Simonsson, (rapportförfattare, inventering och foto)

Arkitekt SAR/MSA, Certifierad sakkunnig avseende kulturvärden

Karl Johan Kember (granskning),

Arkitekt SAR/MSA, Certifierad sakkunnig avseende kulturvärden

JAIS arkitekter AB, Sundstorget 3, 251 21 Helsingborg, 042-14 92 30, www.jais.se

Inventeringsdatum: 2018-05-01

Färdigställd rapport: 2018-07-07

Anderslövs kyrka - byggnadsbeskrivning

Stomme:	Murverk-natursten Murverk-tegel
Fasadmaterial:	Puts-slät Puts-sprit
Fasadkulör:	Vit
Takform:	Sadeltak Halvt kägeltak Spira
Taktäckningsmaterial:	Takpannor-lertegel-enkupiga Plåt-falsad, förskjutna hakfalsar
Byggnadsdel:	Torn-väster Långhus Kor-öster-smalare Absid-öster-rundad Korsarm-norr Korsarm-söder